

Nr 65.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående fullmakt att i arbetslöshetsbekämpande syfte igångsätta arbeten, för vilka anslag uppförts å allmän beredskapsstat för budgetåret 1950/51, m. m.; given Stockholms slott den 15 februari 1952.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

BERTIL.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland i statsrådet å Stockholms slott den 15 februari 1952.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anför efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter.

Allmän beredskapsstat fastställdes senast av 1950 års riksdag (prop. nr 126, r. skr. nr 370—379, 401 och 417). Beredskapsstaten, som avsåg budgetåret 1950/51, upptog anslag å driftbudgeten om tillhoppa ca 840 miljoner kronor och anslag å kapitalbudgeten å sammanlagt ca 380 miljoner kronor. Denna sysselsättningsreserv beräknades omfatta i runt tal 35 miljoner dagsverken, motsvarande ett antal årsarbetare av ca 140 000. Investeringsreserven — som icke vore avsedd att kunna realiseras i sin totala omfattning, utan inrymde alternativa sysselsättningsprogram — upptog anslag

såväl för en allmän investeringsreserv som för en särskild grovarbetsreserv. Den allmänna investeringsreserven innefattade arbeten, som utvalts främst på grund av angelägenhetsgraden. I grovarbetsreserven upptogs ytterligare arbeten som särskilt väl lämpade sig för sysselsättning av oskolad arbetskraft och därtill vore mindre materialkrävande.

Beträffande statsbidragsgrunderna för kommunala och enskilda arbeten gällde, att bidragsgrunderna kunde jämkas där så erfordrades med hänsyn till de särskilda förhållanden under vilka investeringsverksamheten kunde komma att bedrivas. Vid beräkningen av erforderligt anslag till kostnader för arbetslöshetens bekämpande hade hänsyn tagits till det medelsbehov som kunde uppkomma till följd av dylik jämkning av statsbidragsgrunderna.

Då en betryggande sysselsättningsberedskap under budgetåret 1951/52 syntes kunna upprätthållas utan att en allmän beredskapsstat fastställdes, utverkade Kungl. Maj:t, i likhet med tidigare år, riksdagens bemyndigande (prop. nr 87, r. skr. nr 132) att under budgetåret 1951/52, därest arbetsmarknadsläget så påfordrade, inom ramen av en särskild finansfullmakt — för budgetåret 1951/52 fastställd till 200 miljoner kronor — meddela beslut om utförande av arbeten, för vilka anslag voro uppförda å allmän beredskapsstat för budgetåret 1950/51. Därest utvecklingen på arbetsmarknaden senare skulle giva anledning därtill, borde på grundval av arbetsmarknadsstyrelsens framlagda utredningar om revidering och komplettering av investeringsreserven ett förslag till allmän beredskapsstat upprättas och underställas riksdagen. Bemyndigandet har hittills icke tagits i anspråk.

Med utgångspunkt från att förtidsplaneringen av företag ingående i investeringsreserven — särskilt i rådande läge på arbetsmarknaden — bedreves med försiktighet och under hänsynstagande till utsikterna för företagens utförande inom rimlig tid, förutsattes vid anmälan av förenämnda proposition, att några särskilda kostnader för planeringsarbetet — utöver dem som bestredes från resp. myndigheters egna anslag — i allmänhet icke skulle behöva uppkomma. Med hänsyn härtill föreslogs, att vid utgången av budgetåret 1951/52 kvarstående behållningar å de å riksstaten för samma budgetår med formella belopp uppförda reservationsanslagen till planering av allmänna arbeten skulle indragas till budgetutjämningsfonden. Förslaget föranledde icke någon riksdagens erinran. I enlighet härmed har några särskilda anslag för ändamålet i fråga icke äskats för budgetåret 1952/53.

I skrivelse den 25 januari 1952 har *arbetsmarknadsstyrelsen* behandlat frågan om sysselsättningsberedskapen under budgetåret 1952/53. Härvid har styrelsen anmält, att arbetet med upprättande av förslag till investeringsreserv för budgetåret 1952/53 pågår inom styrelsen, huvudsakligen i form av en revidering och komplettering av till Kungl. Maj:t ingivet förslag till investeringsreserv för innevarande budgetår. Arbetsmarknadsstyrelsen har förutsatt, att ny allmän beredskapsstat icke kommer att upprättas för budgetåret 1952/53, då, enligt styrelsens mening, i nuvarande

arbetsmarknadsläge tillräcklig beredskap mot arbetslöshet under nästa budgetår, vad gäller tillgången på statsmedel, kan tillgodoses genom en finansfullmakt av det slag, som under innevarande budgetår står till Kungl. Maj:ts förfogande.

I fråga om arbetet med uppgörande av förslag till investeringsreserv för nästa budgetår har styrelsen — under framhållande att de å allmän beredskapsstat för budgetåret 1950/51 uppförda anslagen till följd av de inträffade kostnadsstegringarna icke äro tillräckliga för att genomföra samma investeringsvolym, som då avsetts — bl. a. anfört följande.

I huvudsak har det verkställda arbetet begränsats till en revidering och komplettering av investeringsreserven för innevarande budgetår med hänsyn till de förändringar, som under året skett beträffande företag, som ingingo i den tidigare investeringsreserven. Sålunda avses företag, som överförts till det ordinarie arbetsprogrammet eller av annan anledning avgått ur reserven, att ersättas med nya företag, då så ansetts lämpligt med hänsyn till planeringsmöjligheterna, företagens angelägenhet och å riksstat eller allmän beredskapsstat upptagna anslag. I den mån de avgångna företagen varit avsedda att finansieras med anslag till kollektiva investeringsändamål, torde de inom respektive anslags ram kunna ersättas med nya företag utan riksdagens särskilda godkännande. Då arbetsmarknadsstyrelsen utgått från, att ny allmän beredskapsstat för nästa budgetår icke kommer att upprättas, avser styrelsen med undantag för ett fåtal speciella fall icke att tillföra förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1952/53 sådana företag, för vilka särskilda till företagen knutna anslag äro erforderliga.

Förutsättningarna för att inom berörda finansfullmakts ram disponera de å den allmänna beredskapsstaten för budgetåret 1950/51 upptagna anslagen har styrelsen vidare angivit vara *dels* att det å beredskapsstaten upptagna allmänna anslaget till kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. må anlitas för utvidgning av arbeten, till vilka särskilda anslag anvisats å riksstat eller å allmän beredskapsstat, *dels ock* att från investeringsreserven för budgetåret 1950/51 överförda företag, vilka avsetts att finansieras genom ett anslag, som är gemensamt för ett antal särskilt angivna företag, få inom anslagets ram utföras för den högre kostnad, som kan ha förorsakats av prisstegringar eller nödvändiga ändringar av planerna. Med hänsyn till att de kostnader för företagen i investeringsreserven, som lagts till grund för beräkning av anslagen å allmän beredskapsstat för budgetåret 1950/51, beräknats senast år 1950 och kostnaderna därefter i regel stigit avsevärt, har styrelsen i fråga om företagens finansiering utgått från att dylika ökade kostnader därjämte få bestridas i vissa fall av anslaget å beredskapsstaten till kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. Styrelsen har i detta sammanhang åberopat, att i propositionen nr 87 till 1951 års riksdag gjorda uttalanden i de angivna finansieringsfrågorna icke för-
anlett någon riksdagens erinran.

Beträffande förlidsplaneringen av företag ingående i investeringsreserven har arbetsmarknadsstyrelsen i sin förenämnda skrivelse redovisat en under våren 1951 gjord undersökning i hithörande frågor och därvid framhållit följande.

Vid detta tillfälle voro, enligt av respektive myndigheter lämnade uppgifter, ca 30 % av företagen i investeringsreserven så planlagda att de kunde igångsättas efter kort varsel, vad beträffar byggnads- och anläggningsarbeten under den förutsättningen att arbetsmaskiner, material och arbetsledning jämte specialarbetare kunde erhållas i erforderlig omfattning och utan större tidsutdräkt. Ytterligare ca 30 % av företagen bedömdes så planlagda att de kunde igångsättas efter upp till sex månaders förberedelser, medan återstoden bedömdes kräva längre tid. Av upplysningar, som arbetsmarknadsstyrelsen nyligen under hand erhållit, beträffande de ur sysselsättningssynpunkt viktigaste verksamhetsområdena, synes framgå, att den del av investeringsreserven, som kan igångsättas med kort varsel, sedan nämnda tidpunkt ytterligare minskat. De nuvarande planeringsresurserna äro i hög grad ianspråktagna för planläggning av ordinarie byggnads- och anläggningsverksamhet, varför någon mera betydande ökning av den planlagda reservens omfattning under det kommande året knappast torde kunna åstadkommas. De färdigplanerade eller nära färdigplanerade företagen synas sålunda under alla förhållanden få en mindre volym än summan av i investeringsreserven ingående företag. Ehuru kostnaderna och anslagsbehovet för investeringsreserven, i den mån de avgångna företagen ersatts med nya företag, beräknas bliva betydligt större än som motsvarar de å allmän beredskapsstat för budgetåret 1950/51 upptagna anslagen, torde med hänsyn till planeringsläget anledning icke föreligga att för nästa budgetår föreslå någon höjning av de å allmän beredskapsstat för budgetåret 1950/51 upptagna anslagen.

Departementschefen. Såsom arbetsmarknadsstyrelsen framhållit torde arbetsmarknadsrådet för närvarande icke giva anledning till att ett utformat förslag till allmän beredskapsstat för budgetåret 1952/53 nu underställes riksdagen. Kravet på beredskap synes i stället kunna tillgodoses genom en finansfullmakt av det slag, som under innevarande budgetår står till Kungl. Maj:ts förfogande. Därest utvecklingen på arbetsmarknaden senare skulle giva anledning därtill, bör på grundval av arbetsmarknadsstyrelsens utredningar om revidering och komplettering av investeringsreserven ett förslag till allmän beredskapsstat upprättas och underställas riksdagen.

Den erforderliga fullmakten synes böra bestämmas till oförändrat belopp av 200 miljoner kronor. Fullmakten bör liksom för innevarande budgetår anknytas till de på allmän beredskapsstat för budgetåret 1950/51 uppförda anslagen.

För den händelse ifrågavarande fullmakt tages i anspråk bör fortfarande gälla, att grunderna för statsbidrag till kommuner och enskilda vid utförande av arbeten tillhörande investeringsreserven kunna jämkas där så erfordras med hänsyn till de särskilda förhållanden under vilka investeringsverksamheten kan komma att bedrivas.

Mot vad arbetsmarknadsstyrelsen anfört i fråga om förutsättningarna för att inom den föreslagna finansfullmaktens ram disponera anslagen å beredskapsstaten — vilket ansluter sig till vad som gäller i fråga om innevarande budgetårs fullmakt — har jag ingen erinran.

Under återopande av vad sålunda anförts, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att under budgetåret 1952/53, därest arbetsmarknadsläget så påfordrar, inom ramen av ett belopp av 200 miljoner kronor meddela beslut om utförande av arbeten, för vilka anslag äro uppförda å allmän beredskapsstat för budgetåret 1950/51.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Kungl. Höghet Regenten att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Otto Winther.